

U 2/2019 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen angående förhandlingarna om ett frihandelsavtal mellan EU samt dess medlemsstater och Indonesien (frihandelsavtal med Indonesien)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen en promemoria avseende förhandlingarna om ett frihandelsavtal mellan EU samt dess medlemsstater och Indonesien.

Helsingfors den 19 juni 2019

Utvecklings- och utrikeshandelsminister Ville Skinnari

Handelsråd Heli Honkapää

UTRIKESMINISTERIET

PROMEMORIA
19.6.2019

FÖRHANDLINGARNA OM ETT FRIHANDELSAVTAL MELLAN EU SAMT DESS MEDLEMSSTATER OCH INDONESIEN

1. Bakgrund

Europeiska unionen (EU) började 2007 förhandla om ett regionbaserat frihandelsavtal med Sydostasiatiska nationers förbund (ASEAN). Våren 2009 stod det klart att förhandlingarna inte gick framåt eftersom parterna hade olika uppfattningar om innehållet i förhandlingarna och avtalets ambitionsnivå. I december 2009 beslutade EU att fortsätta förhandla med enskilda ASEAN-länder. Sedan dess har EU börjat förhandla om ett frihandelsavtal med Singapore (2010), Malaysia (2010), Vietnam (2012), Thailand (2013), Filippinerna (2015) och Indonesien (2016). År 2013 utökades förhandlingarna med ASEAN-länderna så att de även gäller investeringsskydd. Syftet med de bilaterala frihandelsavtalen är att utgöra byggstenar i ett regionalt frihandelsavtal mellan EU och ASEAN, som förblir EU:s grundläggande strategiska mål.

Förhandlingarna är nu slutförda med Singapore (2014) och Vietnam (2015). Frihandelsavtalet mellan EU och Singapore väntas träda i kraft under 2019 och avtalet mellan EU och Vietnam i början av 2020. I förhandlingarna med Malaysia, Thailand och Filippinerna råder ett uppehåll till följd av den inrikespolitiska situationen i länderna.

Indonesien är Sydostasiens största ekonomi (36 procent av BNP för ASEAN-länderna) och den folkrikaste (255 miljoner invånare) av dessa stater. Indonesien hör till de fortast växande ekonomierna i regionen med en genomsnittlig årlig tillväxt på 5,6 procent de senaste tio åren.

Målet med frihandelsförhandlingarna är att åstadkomma ett övergripande avtal som berör alla centrala handelsområden och främjar handeln mellan EU och Indonesien samt investeringar. Med avtalet strävar EU efter att förbättra de europeiska företagens ställning på Asiens snabbväxande dynamiska marknad liksom att öka unionens ekonomiska närvaro och inflytande i en region som är ett spänningsfält för olika stormakter. Indonesien är en intressant marknad för utländska företag men utmanande som affärsmiljö. Frihandelsförhandlingarna kan öppna upp denna marknad genom att t.ex. avskaffa tullar, undanröja andra hinder som försvårar handeln eller ökar kostnaderna samt öka transparensen i affärsmiljön.

Frihandelsavtalet fördjupar och kompletterar det partnerskaps- och samarbetsavtal (Partnership and Cooperation Agreement, PCA) mellan EU samt dess medlemsstater och Indonesien som trädde i kraft i maj 2014 och det frivilliga partnerskapsavtal mellan EU och Indonesien om att förhindra olaglig avverkning och därmed sammanhängande handel (FLEGT-VPA) som trädde i kraft 2014. Indonesien gynnas också av EU:s ensidigt beviljade tullförmåner för utvecklingsländer inom det allmänna preferenssystemet (Generalized System of Preferences, GSP).

2. Avtalsförhandlingarna och behandlingen i EU

Sonderingarna för att inleda förhandlingar mellan EU och Indonesien började i april 2016. I juli 2016, då kommissionen fått ett förhandlingsmandat från rådet, avtalade EU och Indonesien formellt om att inleda förhandlingar om ett övergripande ekonomiskt partnerskapsavtal (Comprehensive Economic Partnership Agreement, CEPA). Den första förhandlingsomgången ägde rum i september 2016. Förhandlingarna har gått stadigt framåt. Den senaste (sjunde) förhandlingsomgången ägde rum i mars 2019. En åttonde förhandlingsomgång är planerad till sommaren 2019.

Indonesien har uppgett som sitt mål att senast i omgång elva slutföra förhandlingarna på politisk nivå. Parterna är eniga om stora delar av förhandlingstexten men flera svåra frågor återstår. Troligtvis kan förhandlingarna slutföras tidigast 2020.

3. Nationell behandling av ärendet

Utrikesministeriet har berett ärendet i samarbete med andra sektorsministerier. U-skrivelsen har behandlats i handelspolitiska sektionen genom skriftligt förfarande 17–21.5.2019. Sektionen har också regelbundet behandlat ståndpunkter gällande förhandlingarna.

Riksdagen har per E-brev (E 158/2006 rd) informerats om bemyndigandet att inleda förhandlingar med ASEAN.

4. Rättslig grund enligt EU-rätten

Kommissionens förslag till undertecknande och eventuell provisorisk tillämpning av avtalet lämnas när förhandlingarna är avslutade. Eftersom förhandlingarna pågår finns det ännu inte något förslag till beslut om undertecknande och eventuell provisorisk tillämpning av avtalet. Bedömt utifrån avtalsutkastet skulle grunden för ett beslut om undertecknande och eventuell provisorisk tillämpning av avtalet åtminstone bestå av artikel 207 (gemensam handelspolitik) och 218 (förfarande) i EUF-fördraget. Avtalets rättsliga grund kommer att bedömas närmare när avtalets slutliga innehåll är känt.

Enligt statsrådets initiala bedömning utifrån den nuvarande befogenhetsfördelningen kommer avtalet att inkludera frågor som omfattas av delad befogenhet. Då skulle avtalet utgöra ett blandavtal, som förutsätter underskrift och nationellt godkännande av medlemsstaterna.

När rådet beslutar om att underteckna och ingå avtal för unionens räkning och artikel 207 i EUF-fördraget används som materiell rättslig grund ska besluten i rådet fattas med kvalificerad majoritet.

Ingående av avtalet förutsätter Europaparlamentets godkännande.

Det är också möjligt att kommissionen föreslår ett frihandelsavtal mellan EU och Indonesien som består av två separata avtal: 1) ett övergripande handelsavtal med unionen och 2) ett avtal om investeringsskydd, där unionen har delad befogenhet med medlemsstaterna. Riksdagen har informerats om denna möjlighet per E-brev i september 2017 (UM2017-00970).

Uppdelningen grundar sig på EU-domstolens yttrande 2/15, som specificerar befogenhetsfördelningen mellan unionen och medlemsstaterna. Yttrandet bekräftar att utländska direktinvesteringar, såsom uttryckligen anges i artikel 207.1 i EUF-fördraget, hör till unionens exklusiva befogenhet. Däremot har unionen och medlemsstaterna delad befogenhet i fråga om andra investeringar än utländska direktinvesteringar och tvistlösningsmekanismen investerare–stat.

På grundval av ovannämnda yttrande från EU-domstolen har frihandelsavtalen EU–Singapore, EU–Japan och EU–Vietnam delats upp i två avtal enligt ovan.

5. Huvudsakligt innehåll

Frihandelsavtalet avses omfatta de centrala handelsområdena och målet är att avtalsbestämmelserna ska vara mer långtgående än WTO-reglerna.

Varuhandel

EU:s mål för varuhandeln är att inom övergångstiden avskaffa tullarna minst 95-procentigt räknat i tullpositioner och handelsvärde. Övergångstiderna beaktar känsliga produkter och parternas utvecklingsnivå. Målet är också att avskaffa andra avgifter och skatter samt kvantitativa begränsningar som tillämpas på exporten. Förhandlingarna om varuhandeln har påbörjats utifrån EU:s textförslag. EU och Indonesien har lagt sina första förhandlingsbud om tullnivåer i varuhandeln. Förhandlingar om dessa påbörjades sommaren 2018.

Indonesiens genomsnittliga tullnivå 2018 var 8,0 procent på industriprodukter (jfr EU 4,2 procent) och 8,7 procent på jordbruksprodukter (EU 10,8 procent). Indonesien tillämpar dock avsevärt högre tullnivåer för många produkter som är intressanta för EU och har även höjt nivåerna de senaste åren. Tullarna på Finlands viktigaste exportprodukter varierar mellan 5 och 10 procent.

Något som Finland drivit i förhandlingarna är största möjliga liberalisering av handeln, framförallt i centrala tullpositioner för Finlands del. Finland har exportintressen bl.a. i fråga om mjölkprodukter, skogsindustrins produkter, stål- och metallprodukter, maskiner och utrustning, kemiska produkter, plastprodukter och medicintekniska produkter. Finland importerar bl.a. fettsyra destillat, naturgummi, kläder och skor från Indonesien.

En av de svåraste frågorna i förhandlingarna är EU:s import av palmolja från Indonesien. Länder som producerar palmolja, däribland Indonesien, har kritiserat EU:s bestämmelser om förnybar energi där EU skärpt hållbarhetskraven på biobränsle och försöker minimera användningen av palmolja och liknande råvaror. I mars 2019 antog kommissionen en delegerad akt som innebär att palmolja i regel ska inräknas bland råvaror med hög risk för indirekt förändring av markanvändningen. Akten förbjuder inte import av palmolja men efter övergångstiden 2023–2030 godtas palmolja inte längre som råvara för biobränsle när uppfyllelsen av målen inom förnybar energi beräknas, vilket kommer att minska efterfrågan på palmolja på EU-marknaden. Indonesien är en av världens största producenter av palmolja. Produkten är viktig för landets sysselsättning och dess export till EU. Indonesien har tillsammans med andra producentländer uttryckt stort missnöje med beslutet och förespeglat att de kan försvåra europeiska företags affärsmöjligheter på sina marknader och föra saken vidare som en WTO-tvist. När direktivet om förnybar energi förhandlades fram betonade Finland vikten av hållbar produktion av råvaror samt största möjliga råvarubas för biobränslen som tillverkas av avfall och rester.

Ursprungsregler

EU:s mål är ursprungsregler som är enkla, moderna och underlättar handeln samt beaktar EU:s intressen och sedvanliga praxis för ursprungsregler. EU:s mål är också att avtalets ursprungsregler i största möjliga utsträckning harmoniseras med reglerna i frihandelsavtalen med Singapore och Vietnam, men så att de också beaktar EU:s förändringar av reglerna i de senast förhandlade frihandelsavtalen. Förhandlingarna om ursprungsreglerna inklusive produktspecifika

regler har påbörjats utifrån de förslag EU lagt. Finland stöder en regional (ASEAN) ackumulering av ursprungsregler i största möjliga omfattning.

Gränsöverskridande tjänstehandel, investeringar och företagsrelaterad inresa och vistelse

Förhandlingarna om gränsöverskridande tjänstehandel och liberalisering av investeringar gäller avtalsbestämmelser om bl.a. marknadstillträde, nationell behandling och mest gynnade nationer. Bestämmelserna ska dock inte gälla offentliga tjänster, parternas interna sjötransporter (cabotage) eller flygtrafik (exkl. stödtjänster). Målet är att även exkludera offentliga upphandlingar, audiovisuella tjänster och av parterna beviljade stöd.

Förhandlingarna syftar till att fastställa på vilka villkor företagen kan verka och tillhandahålla tjänster i EU eller Indonesien. Målet är icke-diskriminering, som innebär att den andra partens företag kan verka på samma villkor som landets egna företag, om inte annat avtalas. EU lade fram sitt förslag till villkor för marknadstillträde i oktober 2018. Här har Finland gjort förbehåll för bl.a. hälso-, social- och utbildningstjänster.

Förhandlingarna om företagsrelaterad inresa och tillfällig vistelse gäller bl.a. inresa och vistelse för personer i företagsinterna förflyttningar, avtalsbaserade tjänsteleverantörer och självständiga yrkesutövare.

Förhandlingarna berör även regler för tjänster och investeringar. Med detta avses bl.a. tillstånds- och behörighetskrav samt icke-diskriminering och transparens i tillhörande förfaranden. Målet är också att skapa en referensram för att förhandla om ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer och inkludera särskilda bestämmelser om regleringen av post-, kurir-, telekom-, finansiella och sjötransporttjänster.

Digital handel

Förhandlingarna om digital handel gäller bl.a. tullfrihet för elektroniska leveranser, regler för elektroniska avtal och underskrifter samt åtgärder i fråga om konsumentskydd och skräppost. Förhandlingarna berör även avtalsbestämmelser om förbud mot avslöjande av källkod samt krav på förvaring, överföring och användning (flöden) av data. I fråga om dataflöden är målet också att förhandla fram ett undantag för skydd av personuppgifter och personlig integritet.

Kapitalrörelser, betalningar och överföringar samt tillfälliga skyddsåtgärder

Förhandlingarna berör betalningar och överföringar som rör bytesbalansen, avtalsbestämmelser om fri rörlighet för kapital samt tillfälliga skyddsåtgärder för EU:s ekonomiska och monetära union.

Offentlig upphandling

EU:s mål är att inkludera avtalsbestämmelser som i centrala delar följer det nya WTO-avtalet om offentlig upphandling. Med avtalet eftersträvas en gradvis avreglering av marknaden för offentliga upphandlingar på central, regional och lokal nivå samt på centrala specialområden.

Indonesien har inte gjort internationella förbindelser om offentliga upphandlingar. Landet är inte heller avtalspart i WTO-avtalet om offentlig upphandling (Agreement on Government Procurement, GPA). Marknaden för offentliga upphandlingar i Indonesien uppskattas vara värd 150–200 miljarder dollar.

Enligt en OECD-utredning från 2018 om ASEAN-länderna gynnar Indonesien på många sätt inhemska aktörer i sina upphandlingsförfaranden. Lokala produkter och tjänsteleverantörer prioriteras och utländska anbudsgivares deltagande i upphandlingarna begränsas.

EU och Indonesien har förhandlat om avtalsbestämmelser gällande offentlig upphandling utifrån det huvudsakligen nya GPA-avtalet. Parterna har nått principiellt samförstånd om ungefär hälften av dessa bestämmelser. Parterna har ännu inte lagt några förhandlingsbud om marknadstillträdet.

Investeringsskydd och tvistlösning för investeringar

I fråga om investeringskyddet behandlas skyddselement såsom rättvis och lika behandling, skydd mot direkt och indirekt expropriering samt heltäckande investerar- och investeringskydd.

Förhandlingarna förs också med sikte på att inkludera avtalsbestämmelser om effektiva, öppna, oberoende och moderna förfaranden för att lösa tvister mellan en investerare och staten. Dessutom eftersträvas skyddsklausuler mot uppenbart ogrundade krav.

Tekniska handelshinder

Avtalet avses innehålla ett kapitel om tekniska handelshinder, vilket ska underlätta varuhan- deln mellan EU och Indonesien genom att undanröja befintliga tekniska handelshinder och motverka att nya hinder uppstår. Målet är att parternas tekniska föreskrifter, t.ex. bestämmel- ser och standarder gällande produktens form och storlek, konstruktion, krav på märkning och förpackningar eller tester, kontroller och certifiering, inte ska försvåra handeln mer än nöd- vändigt.

EU:s mål är att främst internationella standarder tillämpas i den tekniska regleringen och att konsekvenserna av de planerade bestämmelserna bedöms. Målet är också att lista internation- ella standardiseringsorgan och uppmuntra parterna till deltagande i internationell standardise- ring, införande av enklare test-, kontroll och certifieringsförfaranden samt öppenhet vid be- redning av regleringen.

Kapitlet ska få en bilaga om fordon.

Samtalen har förts utifrån EU:s textförslag. Det har gjorts bra framsteg i förhandlingarna, men fortsatta samtal behövs om bl.a. EU:s förslag till en ansvarsförsäkring för tillverkare av lå- griskprodukter.

God regleringspraxis och öppenhet

Avtalet ska innehålla förbindelser om god regleringspraxis som förbättrar medvetenheten om parternas regleringsprocesser och möjliggör adekvat information om väsentliga planer på kommande reglering. Målet är också att öka möjligheterna till offentliga utfrågningar, conse- kvensbedömningar och säkerställa att bestämmelserna är lättillgängliga elektroniskt på ett och samma ställe.

Avtalet ska även inkludera allmänna bestämmelser om regleringens öppenhet i syfte att öka förutsebarheten i regleringsmiljön och ge företagen bättre möjligheter att få information om den andra partens gällande eller ikraftträdande lagar och förordningar, regler, administrativa eller juridiska beslut eller förfaranden. Båda parterna förbinder sig bl.a. att administrera alla dessa åtgärder på ett konsekvent, objektiva, opartiskt och rimligt sätt.

Inledande förhandlingar om god regleringspraxis och öppenhet har förts utifrån EU:s textförslag (publicerade), men några artikelspecifika förhandlingar har ännu inte påbörjats.

Tullförfaranden, handelslättnader och samarbete i tullfrågor

EU:s mål är att avtalet ska underlätta parternas handel och samtidigt garantera en effektiv övervakning av handeln.

För att underlätta handeln kommer avtalet att inkludera regler, krav och förfaranden för import, export och transitering. Avtalet ska bl.a. främja tullförfarandenas transparens och parternas informationsutbyte. Något som också uppmärksammas är effektivt iakttagande av industriella rättigheter och upphovsrätt, förenkling av tullförfarandena för godkända ekonomiska aktörer och standardisering av tulldokumentationen.

Dessutom inkluderas ett protokoll om ömsesidigt administrativt bistånd för bekämpning av tullbedrägerier.

Förhandlingarna om tullfrågor, handelslättnader och administrativt bistånd har förts utifrån textförslag från båda parterna. Man har enats om merparten av avtalstexterna.

Hälso- och växtskyddsåtgärder

I fråga om hälso- och växtskyddsåtgärder (SPS) eftersträvar EU mer långtgående avtalsbestämmelser än WTO-reglerna och bred uppslutning bakom de internationella standarderna. Förhandlingarna om SPS-frågorna har gått stadigt framåt. Fortsatta förhandlingar behövs framförallt om importtillstånd och -avgifter samt anläggningsförteckningar. Samtalen har även berört djurvälstånd och bekämpning av antibiotikaresistens.

Skydd för industriella rättigheter och upphovsrätt

EU:s mål är att inkludera avtalsbestämmelser om patent, varumärken, skydd för icke-offentliggjord information, växtsorter, upphovsrätt och närstående rättigheter, geografiska beteckningar, immateriella rättigheter och gränsåtgärder som gäller dessa.

Strävan är också att avtala om gemensamma principer och skapa ramar för ett närmare samarbete i framtiden. Med tanke på företagen är målet likaså att öka förutsebarheten i regleringsmiljön och därigenom främja innovationer.

EU siktar på att skydda jordbruksprodukternas geografiska beteckningar direkt genom avtalet utan separat registrering. Skyddet avses gälla en begränsad lista med geografiska beteckningar.

Syftet med att stärka skyddet av immateriella rättigheter och verkställandet är att stödja tillverkare av kvalitetsprodukter. Samtidigt eftersträvas en minskning av antalet produktförfälskningar och piratkopior, bl.a. genom gränsåtgärder.

Konkurrenspolitik, statsägda företag och statsstöd

EU:s mål är att säkerställa en likvärdig omvärld för europeiska företag på den indonesiska marknaden. Strävan är att inkludera avtalsbestämmelser om konkurrensregler och verkställandet av reglerna inklusive statsstöd. Målet är att garantera ett öppet och effektivt verkställande av konkurrensreglerna. Avtalet ska underlätta bilateralt samarbete och parternas informationsutbyte.

Förhandlingarna om konkurrensfrågorna är långt framskridna, men bestämmelserna om samarbete kräver ännu en del arbete. Det har gjorts bra framsteg i förhandlingarna om statsägda företag och parterna har nått samförstånd om större delen av texten. Samtalen om statsstöd fortsätter framförallt i fråga om tjänster och jordbruk.

Skyddsåtgärder inom handel

Avtalsbestämmelserna om skyddsåtgärder motsvarar i stor utsträckning de vanliga reglerna i EU:s frihandelsavtal, vilka grundar sig på WTO-avtalen om dumpning, stöd och utjämnings-tullar samt skyddsklausuler. De förhandlade avtalsbestämmelserna är mer långtgående än WTO-reglerna i fråga om transparens och parternas rätt att skydda sig. Avtalet inkluderar även en bestämmelse om allmänintresset och lägre tullar vid utredningar om dumpning och utjämnings-tullar. Här beaktas den inhemska industrins, importörernas, användarnas och konsumenten-ernas intressen, som ligger till grund för beslutet om huruvida åtgärderna är förenliga med allmänintresset. Enligt regeln för lägre tullar fastställs antidumpnings- och utjämnings-tullar enligt skade- eller dumpningsmarginalen eller skade- eller utjämningsstullmarginalen beroende på vilken av dessa som är lägre.

Parterna har avtalat om möjligheten att inkludera en bilateral skyddsklausul som möjliggör suspendering av preferenserna när importen är avsevärd och en plötslig ökning skadar den inhemska industrin.

Små och medelstora företag

Avtalet kommer att inkludera ett kapitel om små och medelstora företag. EU:s mål är att avtalet ska hjälpa små och medelstora företag att helt och fullt utnyttja avtalets kommersiella potential såsom att förbättra deras möjligheter att få information om affärs- och investeringsmöjligheter samt affärsrelaterade regler, bestämmelser och förfaranden inkl. offentlig upphandling. Samtalen har påbörjats utifrån EU:s textförslag. Parterna har enats om stora delar av texten. Samtalen om bl.a. företagens informationsmöjligheter fortsätter dock.

Energi

EU vill att avtalet genom större öppenhet ska leda till bättre förvaltning och främja investeringar. Likaså vill EU förbättra marknadstillträdet i syfte att säkerställa likvärdig och icke-diskriminerande tillgång till energiöverföringsnät och de viktigaste råvarorna.

Ett viktigt mål är också att främja handel med hållbara energiprodukter såsom förnybar energi och energisparprodukter.

Twistlösning

I avtalet inkluderas sedvanliga bestämmelser baserade på WTO:s tvistlösningsmekanism. Målet är att skapa en effektiv och snabb mekanism för att lösa tvister (mellan parterna) om tolkning och tillämpning av avtalet inklusive genomförandebestämmelserna. Förhandlingarna har gått bra och huvuddelen av kapitlet är klart. Den största olösta frågan är öppenhet i panelhörandet. EU har föreslagit att detta inkluderas i texten.

Hållbar utveckling

Finlands mål är avtalsbestämmelser som främjar efterlevnad och effektivt verkställande av internationella miljökonventioner och avtal om rättigheter i arbetslivet. Kommissionen har tagit fram en bedömning av hållbarhetskONSEKVENSerna som stöd för avtalsförhandlingarna. Avtalet

binder Indonesien till viktiga konventioner och principer för arbetslivet och miljön samt ansvarsfullt företagande. Efterlevnaden av dessa bedöms potentiellt ha positiva konsekvenser för ekonomin. Effekterna beror i väsentlig grad på hur de ovannämnda principerna genomförs och följs av den offentliga förvaltningen och företagen i Indonesien.

Ekonomiskt samarbete

Avtalet ska inkludera ett kapitel om ekonomiskt samarbete som stöder parternas konkurrenskraft och innovationer. Indonesien önskar att kapitlet ska inkludera samarbetsskyldigheter som stärker Indonesiens kapacitet att verkställa avtalet. Inledande förhandlingar har förts utifrån Indonesiens textförslag.

6. Undertecknande och provisorisk tillämpning av avtalet samt ikraftträdande

Eftersom förhandlingarna pågår är tidpunkten för undertecknande inte känd. Parterna har inte heller förhandlat om en eventuell provisorisk tillämpning av avtalet.

7. Ekonomiska och övriga konsekvenser

Det finns inte några exakta beräkningar av de direkta konsekvenserna för statsbudgeten. Konsekvenserna är dock inte nationellt betydande.

Eftersom konsekvenserna beror på förhandlingarnas slutresultat kan de inte bedömas i detalj under pågående förhandling. Ett ambitiöst avtal väntas dock öka handeln och sysselsättningen så att de positiva konsekvenserna är större än bortfallet av tullavgifter.

Avtalet väntas öka handeln och ge företagen ekonomiska fördelar genom att förbättra företagens marknadstillträdes- och affärsmöjligheter samt stärka deras rättssäkerhet vid verksamhet i Indonesien. Avtalet förbättrar de finländska aktörernas situation inom varuhandel, offentliga upphandlingar, tjänster och investeringar. Det bidrar till att trygga europeiska och därmed även finländska aktörers konkurrens på lika villkor med konkurrentländer som har eller förhandlar om frihandelsarrangemang med Indonesien.

De slutgiltiga ekonomiska konsekvenserna beror i hög grad på hur väl man lyckas eliminera tullar och hinder för framförallt handel som inte omfattas av tullar. Enligt Europeiska kommissionens konsekvensbedömning är de ekonomiska konsekvenserna desto positivare ju större liberalisering av handeln avtalet åstadkommer. Beroende på avtalets ambitionsnivå uppskattas avtalet öka EU:s BNP med 4,6–5,2 miljarder euro fram till 2032. EU:s export till Indonesien beräknas växa med 6,3–7,8 miljarder euro. EU:s export bedöms öka framförallt inom motorfordon och fordonsdelar, papper och pappersprodukter, kemi-, gummi- och plastindustrins produkter samt maskiner och utrustning.

Värdet av varuhandeln mellan EU och Indonesien uppgick till ca 26,2 miljarder euro 2018. EU:s export är värd ca 9,7 miljarder euro och importen ca 16,5 miljarder euro. Till Indonesien exporteras främst maskiner och utrustning, transportmedel och kemiska produkter. Från Indonesien importeras främst animaliska och vegetabiliska fetter, maskiner och utrustning samt skor och huvudbonader. Värdet av tjänstehandeln mellan EU och Indonesien uppgick till ca 7,1 miljarder euro 2017. EU-exporten stod för lite drygt 4,1 miljarder euro av detta. Tjänsteimporten från Indonesien uppgick till ca 3 miljarder euro.

Indonesien är EU:s femte viktigaste handelspartner i Sydostasien räknat i värdet av bilateral varuhandel 2018. Sammantaget är Indonesien den 31:a viktigaste handelspartnern för EU, som

i sin tur är Indonesiens fjärde största handelspartner. EU är den näst största utländska investeraren i Indonesien direkt efter Singapore.

År 2018 exporterade Finland varor till Indonesien för 356 miljoner euro och importerade varor för 165 miljoner euro därifrån. Både exporten och importen växer. De viktigaste exportprodukterna är maskiner och utrustning, elektriska maskiner, motorer, specialmaskiner för olika branscher samt pappers- och kartongindustrins produkter. Indonesiens tullnivåer för produkterna är i regel 5-10 procent. Finland importerar palmoljedestillat, naturgummi, gummiprodukter, skor, textilier, frukt och elektriska apparater från Indonesien. Av dessa har naturgummi och vissa elektriska apparater en tull på nollnivå. Däremot är tullnivån för t.ex. palmoljedestillat 2,9 procent, för skor 8–16,9 procent och för vissa textilier rentav 12 procent. År 2017 var den finländska tjänsteexporten till Indonesien 191 miljoner euro och importen 121 miljoner euro.

8. Förhållandet till lagstiftningen i Finland

Enligt statsrådets initiala bedömning kommer avtalet att inkludera bestämmelser som omfattas av nationell eller delad befogenhet. Därmed ingås avtalet som ett blandavtal. Avtalsbestämmelser som omfattas av nationell eller delad befogenhet kan åtminstone finnas i investeringsavsnittet. Enligt statsrådets bedömning kan kommissionen dock komma att föreslå ett avtal som består av två separata avtal – ett övergripande handelsavtal (inkl. marknadstillträde för investeringar) med unionen och ett blandavtal om investeringsskydd (direkta och s.k. indirekta investeringar) och tvistlösning för investeringar. Avtalsbestämmelsernas förhållande till den finska lagstiftningen kommer att bedömas närmare i ljuset av det slutgiltiga avtalet.

Finland och Indonesien har ett bilateralt avtal om investeringsskydd som undertecknades 2006. Avsikten är att det nya avtalet ersätter medlemsstaternas bilaterala avtal om investeringsskydd med Indonesien.

9. Ålands ställning

Enligt statsrådets bedömning kommer avtalet att beröra områden som enligt 18 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) hör till Ålands behörighetsområde. Bland dessa inräknas näringsverksamhet på trafikområdet. Målet är att avtalet ska inkludera sedvanliga förbehåll i handelsavtalen så att Åland kan begränsa bl.a. utövandet av näringsverksamhet och förvärv av fast egendom på Åland samt företagens rätt att delta i Ålands offentliga upphandlingar. Handelsavtalet ingås eventuellt som ett unionsavtal, dvs. att frågor som omfattas av delad befogenhet eller av enbart medlemsstaternas befogenhet inte tas in i avtalet. Därmed förutsätter avtalet inte heller Ålands godkännande. Avtalsbestämmelsernas förhållande till Ålands behörighet kan vid behov bedömas mera detaljerat i ljuset av det slutgiltiga avtalsinnehållet.

10. Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet anser det viktigt att förhandla om ett ambitiöst och omfattande frihandelsavtal med Indonesien eftersom landet är en av Sydostasiens största och fortast växande ekonomier samt erbjuder en stor affärspotential för europeiska företag.

Statsrådet stöder en liberalisering av handeln i största möjliga omfattning, dvs. att tullar avskaffas i största möjliga utsträckning när avtalet trädet i kraft eller efter en kort övergångstid. Statsrådets mål för exporten är att förbättra marknadstillträdet i fråga om mjölkprodukter, skogsindustrins produkter, stål- och metallprodukter, maskiner och utrustning, kemiska produkter, plastprodukter och medicintekniska produkter. Målet är också att få ursprungsregler som är så enkla och tydliga som möjligt och beaktar moderna värdekedjor och frihandsavtalen

med övriga ASEAN-länder. Ursprungsreglerna ska möjliggöra effektivt utnyttjande av tullförmånerna och samtidigt säkerställa att ursprungsreglerna inte kringgås.

Statsrådet anser det viktigt att förhandlingarna ger ett slutresultat som undanröjer tekniska handelshinder på den indonesiska marknaden och ger företagen bättre möjligheter att få information om gällande eller planerade bestämmelser i Indonesien som påverkar deras verksamhet.

Statsrådet anser det viktigt att försöka förenkla tull- och handelsförfarandena och öka tullsamarbetet. Statsrådet stöder ett ambitiöst avtal som strävar efter mer långtgående förbindelser än WTO-avtalet om handelslättnader.

Statsrådet strävar efter ett så omfattande tillträde till marknaden för offentliga upphandlingar som möjligt på alla förvaltningsnivåer och specialområden samt öppna och icke-diskriminerande upphandlingsförfaranden för europeiska aktörer.

Statsrådets mål för statsstöden är bestämmelser som går längre än WTO-avtalet om stöd och utjämningstullar, framförallt i fråga om avtalets tillämpningsområde och transparens. Bestämmelserna ska vara i linje med EU:s konkurrens- och statsstödsregler.

Statsrådet strävar efter en god skyddsnivå för immateriella rättigheter och tillnärmning av Europeiska unionens och Indonesiens regleringsmiljö så att utgångspunkten åtminstone är den avtalade skyddsnivån i internationella konventioner.

Statsrådet strävar efter öppenhet, likabehandling och icke-diskriminering i handeln med energiprodukter och råvaror samt ökad handel med förnybara energiprodukter mellan EU och Indonesien.

Statsrådet anser det viktigt att åstadkomma ett avtal med Indonesien som tillräckligt ambitiöst kompletterar WTO-avtalet om hälso- och växtskyddsåtgärder och att man genom avtalet kan påverka eventuella handelshinder som beror på hälso- och växtskyddsrestriktioner som Indonesien fastställt. Statsrådet anser det också viktigt att inkludera avtalsbestämmelser om djurvälfärd och arbetet mot antibiotikaresistens.

Statsrådets mål är att avtalet ska underlätta små och medelstora företags handelsmöjligheter.

Statsrådets mål inom tjänstehandeln är att minska hindren för gränsöverskridande tjänster, företagsetablering och företagsrelaterad inresa och vistelse för personer inom sektorer som är viktiga för den finländska exporten. Bland dessa finns olika experttjänster (bl.a. ingenjörstjänster), IT-tjänster, miljötjänster och vissa företagstjänster som t.ex. underhålls- och reparations-tjänster.

Statsrådet anser att avtalet bör innehålla en effektiv och snabb tvistlösningsmekanism.

Statsrådet eftersträvar bästa möjliga rättsskydd och rättssäkerhet för investeringar i Indonesien och främjande av EU:s skyddskrav, vilket även skulle göra EU mer attraktivt för utländska investeringar. Avtalet ska också fastställa investerarens möjligheter att verka på lika villkor. Medlemsstaternas erfarenhet av bilaterala avtal om investeringsskydd och därav följande bästa praxis ska utnyttjas. Avtalet ska dock inte ingripa i parternas rätt att godkänna eller genomföra icke-diskriminerande åtgärder som krävs för att uppnå rättmätiga mål med avseende på den allmänna ordningen och det finansiella systemets stabilitet.

U 2/2019 rd

Statsrådet stöder ett avtal som består av två separata avtal: ett övergripande handelsavtal med unionen och ett avtal om investeringsskydd, som omfattas av delad befogenhet.